

Силабус навчальної дисципліни «Мультимодальні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи»	
Напрямок підготовки	Доктор філософії
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітньо-наукова програма	Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору аспіранта
Мова навчання	Українська, англійська
Семестр	2
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	Залік
Викладач	Маріна Олена Сергіївна , доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови імені професора О.М. Мороховського Київського національного лінгвістичного університету
Анотація навчальної дисципліни	<p>Дисципліна «Мультимодальні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи», як компонент освітньо-наукової програми, належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта належить до переліку навчальних предметів вільного вибору аспірантів.</p> <p>Курс за вибором з лінгвістики «Мультимодальні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи» зорієнтований на ознайомлення студентів із сучасними тенденціями розвитку лінгвістики у міждисциплінарному ключі (мовознавство + літературознавство + мистецтвознавство + перекладознавство) у поєднанні теорії, методології і власне окреслення перспектив розвитку. Зокрема, йдеться про мультимодальні студії, дигітальну, або цифрову гуманітаристику, аудіовізуальний переклад, теорії інтермедіальності, трансмедійності та мобільностей. Таке поєднання сприяє багатовимірному дослідженню мови у сув'язі із свідомістю, вербальною і невербальною поведінкою, впливом цифрових технологій на спілкування, що стає опосередкованим і спричиняє відповідні зміни у соціумі та культурі. У курсі також визначаються передумови мультимодального повороту в лінгвістиці, а саме ключові положення системно-функційної лінгвістики М. Хеллідея та візуальної семіотики. Аспіранти поглиблюють навички критичного аналізу теоретичних джерел із запропонованої тематики, розвинути навички аудіовізуального перекладу, відшліфують вміння і навички здійснювати лінгвостилістичний аналіз різножанрових і різностильових текстів, виходячи в площину дигітальних (дигітальна проза, дигітальна поезія, дигітальні ігри), а також поглиблюють навички аналізу засобів впливу (дигітального, мультимодального), зокрема художнього тексту на читача. Крім того, аспіранти набудуть навичок зіставлення мультимодальності з іншими суміжними поняттями. Курс за вибором складається з чотирьох змістових модулів.</p> <p>У першому модулі окреслюються передумови формування мультимодального повороту в лінгвістиці через витлумачення загальних</p>

теоретико-методологічних основ системно-функційної лінгвістики М. Хеллідея та візуальної семіотики.

У **другому** – подаються основи дигітальної гуманітаристики з виходом у площину дигіталізації комунікативної діяльності, дигітального текстотворення, дигітального художнього дискурсу, дискурсу соціальних мереж та комп'ютерних ігор.

Третій модуль фокусується на ключових теоріях, поняттях і методах мультимодальних студій (мультимодальна лінгвістика, мультимодальна стилістика, мультимодальна когнітивна поетика, теорія мультимодальних тропів).

Четвертий модуль сфокусовано на опанування теорій і методик інтермедіальності, трансмедійності та парадигми мобільностей (мобільна стилістика). Також, у модулі пояснюється теоретико-методологічне підґрунтя аудіовізуального перекладу. Розглядаються його ключові різновиди та трансформації при перекладі кінодискурсу як мультимодального середовища конструювання смислів.

Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	20 год.	6 год.
семінарські заняття	-	
практичні заняття	10 год.	4 год.
консультації	–	–
самостійна робота	60 год.	80 год.

Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Знати: теоретико-методологічні основи (лінгво)семіотики, когнітивної лінгвістики та семіотики, лінгвостилістики, стилістики фільму, інтерпретації тексту, а також перекладознавства; основні етапи та напрями розвитку семіотичних досліджень, концептуально-структурні відмінності домінуючих семіотичних підходів та пріоритетні сфери їх застосування.

Уміти: застосовувати у науково-дослідній та викладацькій діяльності семіотичний інструментарій лінгвістики, враховуючи міждисциплінарний характер семіотики; вирізняти, зіставляти та аналізувати потенціал додаткових модальностей семіотичних ресурсів; здійснювати (лінгво)стилістичний аналіз тексту з виходом у його інтерпретацію, усвідомлюючи взаємодію у ньому вербального та невербальних кодів; визначати стилістично марковані елементи текстів різних жанрів; осмислювати та переосмислювати наукові та довідкові джерела із з передбаченої курсом проблематики, у тому числі англійською мовою; готувати та презентувати мультимедійні презентації; виконувати проектну роботу.

Уміти: зіставляти лінгвістичні напрями, обирати методiku, прийнятну для власного дисертації або синтезувати власну методiku дослідження, інтегруючи здобутки різних напрямів мовознавства.

Для успішного засвоєння дисципліни аспіранти повинні володіти знаннями в галузі (лінгво)семіотики, когнітивної лінгвістики та семіотики, лінгвостилістики, стилістики фільму, інтерпретації тексту, а також перекладознавства, сучасних методів лінгвістичних досліджень. Знання та навички, отримані внаслідок вивчення цих курсів, сприяють формуванню необхідного підґрунтя для опанування курсу «Мультимодальні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи» і мають високий ступінь кореляції з ним.

Мета вивчення дисципліни

сприяти *формуванню у аспірантів системи наукових знань* про мультимодальний характер сучасної комунікації, у тому числі й міжкультурної, під час якої конструюються мобільні форми та смисли, що дозволить поглибити і систематизувати знання аспірантів у царині мультимодальної парадигми, її

напрямів, теорій, методик і терміносистеми з виходом у площину мультимодальної когнітивної поетики/стилістики, підвищити їх професійну, комунікативну та перекладознавчу компетентності як наслідок опанування основ дигітальної гуманітаристики та аудіовізуального перекладу, удосконалити культуру та ефективність сучасної (наукової) комунікації, сприяти розвитку навичок науково-дослідної роботи у ракурсі застосування сучасних методик і видів мультимодального й інтермедіального аналізу різних видів і жанрів дискурсу, а також удосконаленню навичок креативного та критичного мислення, вміння працювати в команді; навчити аспірантів *усвідомлювати* альтернативні стратегії концептуалізації комунікативних та когнітивних процесів, їх вербальних і невербальних форм як семіотичної діяльності, а також різницю між суміжними поняттями, а саме: мультимодальність, інтермедіальність, трансмедійність, інтерсеміотичність та інтервізуальність.

Компетентності, які аспірант набуде в результаті навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань із загальнофілологічних дисциплін (мовознавства, теорії літератури, перекладознавства), історії їх становлення і розвитку, сучасного стану й актуальних проблем, новітніх наукових парадигм і методології філологічних досліджень (мовознавчих, літературознавчих, перекладознавчих).

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до оволодіння системним світоглядом, до аналізу, синтезу і генерування нових ідей у царині мультимодалістики.

ЗК 2. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження на основі набуття універсальних навичок дослідника.

ЗК 3. Здатність до осмислення до осмислення філософсько-світоглядних засад, передумов формування, сучасних тенденцій і напрямів розвитку мультимодальних студій у філології в умовах глобалізації й інтернаціоналізації.

ЗК 4. Здатність до наукового пізнання, застосування здобутків мультимодальної парадигми, цифрової гуманітаристики та аудіовізуального перекладу.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 1. Здобуття концептуальних і методологічних знань у галузі мультимодальних студій (мультимодальна лінгвістика, мультимодальна стилістика, мультимодальна когнітивна поетика, теорія мультимодальних тропів), дигітальної гуманітаристики; засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, передумов розвитку та сучасного стану мультимодальних студій, оволодіння термінологією з дисципліни.

ФК 2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх; започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

ФК 3. Здатність аналізувати напрями мультимодальних студій з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних і новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

ФК 4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань мультимодальної парадигми, дигітальної гуманітаристики, теорій інтермедіальності та трансмедійності на основі розуміння їх природи, чинників впливу, розширювати та переоцінювати вже існуючі знання і професійну практику.

ФК 5. Здатність до критичного аналізу, оцінки, синтезу, продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 9. *Здатність формулювати фундаментальну наукову проблему в царинах мультимодалістики та дигітальної гуманітаристики, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної дискурсивної практики.*

ФК 10. Здатність визначати методологічні засади дослідження у царинах мультимодальності, дигітальної гуманітаристики, трансмедійності, самостійно розробляти й запроваджувати методологію дослідження, яка базується на результатах наукових розвідок, міжнародних стандартах і рекомендаціях.

ФК 11. Здатність розрізнявати мультимодальність і суміжні поняттями, зокрема інтерсеміотичність, інтермедіальність, трансмедійність.

ФК 12. Здатність використовувати системні знання мови в теоретичному / практичному, синхронному / діахронному, діалектологічному, стилістичному, соціокультурному, семіотичному аспектах для аналізу та синтезу ідей, залучати системні знання про напрями мультимодальних студій у власній дослідницько-інноваційній діяльності.

Результати навчання з дисципліни

ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення.

ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників.

ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН 13. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій.

ПРН 14. Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми.

ПРН 15. Застосовувати принципи організації й проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) з урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій.

ПРН 16. Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства.

Тематичний план занять

Змістовий модуль 1. Передумови формування мультимодальної парадигми

- 1.1 Від системно-функційної лінгвістики (SFL) до соціальної семіотики у М. Хеллідея.
- 1.2 Множинність теорій візуальної семіотики. Візуальний / іконічний поворот в гуманітарних науках та досвід концептуалізації 'візуального'. Масове поширення, або гіпервізуалізація комунікації, проблема візуального спостереження та 'сліпих плям'. Когнітивні та соціальні аспекти візуальної семіотики.

Змістовий модуль 2. «Дигітальна гуманітаристика: теорія, поняття, методи»

- 2.1 Дигітальна гуманітаристика: на перетині гуманітарних і комп'ютерних наук. Домінування новітніх дигітехнологій та реконфігурація семіотичних ресурсів комунікації. Дигісередовище як «павутиння символічних відносин». Дигітальна текстуальність, дигітальна художня література, дискурс соціальних мереж та відеоігор.

Змістовий модуль 3. «Мультимодальна парадигма: напрями, поняття, методи, персоналії»

- 3.1 Мультимодальні студії: ключові поняття і методи. Мультимодальність як інтеграція і комбінація семіотичних ресурсів у комунікації, репрезентаційні та інтеракційні значення візуального образу (G. Kress, T. van Leeuwen). Труднощі визначення та типологізації поняття модусу (G. Kress, T. van Leeuwen, Jewitt, O'Holloran, Foreceville). Поняття медіа і жанру в мультимодальності. Мультимодальність до та під час пандемії COVID-19 у контексті лінгвістичної ковідології (О. Маріна).
- 3.2 Мультимодальна парадигма у філології: мультимодальна стилістика (N. Nørgaard,

B. Busse, D. McIntyre), мультимодальна когнітивна поетика (A. Gibbons), теорія мультимодальної метафори (Ch. Foreseville).

Змістовий модуль 4. «Інтермедіальність, трансмедійність і парадигма мобільностей»

4.1 Парадигма мобільностей: від соціології до філології (Sheller, Urry). Мобільна стилістика, мобільне конструювання смислів. Аудіовізуальний переклад у контексті мультимодалістики та трансмедійності.

4.2 *Теорія інтермедіальності*: на перетині мистецтв. Типологія інтермедіальності (A. Hansen-Löve, I. Rajewsky, S. Poppe).

4.3 Трансмедійність (M. Kinder), трансмедійний сторітеллінг, трансмедійний світ (H. Jenkins).

Система оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
<p>ПРН 2. Критично аналізувати та оцінювати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження і пропонувати шляхи їх вирішення.</p> <p>ПРН 3. Порівнювати і класифікувати різні наукові погляди у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію; критично аналізувати власні наукові досягнення і здобутки інших дослідників.</p> <p>ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.</p> <p>ПРН 13. Визначати мету власного наукового дослідження, генерувати нові ідеї, мислити абстрактно, адаптуватися до нових умов і ситуацій, нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.</p> <p>ПРН 14. Формулювати фундаментальну наукову проблему в галузі філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) та робочу гіпотезу з досліджуваної проблеми.</p> <p>ПРН 15. Застосовувати принципи організації й проведення комплексних теоретичних і експериментальних досліджень в сфері філології (мовознавство, літературознавство, перекладознавство) з урахуванням відомих наукових розвідок, міжнародних стандартів і рекомендацій.</p> <p>ПРН 16. Виявляти спільні та відмінні тенденції розвитку лінгвістики, літературознавства й перекладознавства</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання</i>: аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення.</p> <p><i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p> <p><i>Методи</i> інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання</p> <p><i>Методи навчання</i>: групова дискусія, дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси, аналіз літературних джерел. <i>Індивідуальні завдання</i>: творчі доповіді, проектна робота.</p>	<p>Індивідуальне і групове опитування.</p> <p>Експрес-контроль.</p> <p>Оцінювання роботи аспірантів в групах.</p> <p>Оцінювання індивідуальних завдань аспірантів.</p> <p>Тематичне тестування.</p> <p>Модульна контрольна робота.</p> <p>Залік.</p>

Система оцінювання результатів навчання аспірантів
з дисципліни «Мультиmodalьні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи»

Види навчальної діяльності аспіранта	Аудиторна навчальна робота аспіранта								Самостійна навчальна робота аспіранта	Модульна контрольна робота	
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8			
Максимальна кількість балів	5	5	5	5	5	5	5	5	Проект з презентацією	10	50

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Мультиmodalьні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи» передую написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Мультиmodalьні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи». Модульна контрольна робота включає 2 різновиди завдань, кожен із яких складається з десяти пунктів. Десять перших завдань передбачають вибір правильної відповіді з чотирьох, а десять наступних завдань – вибір правильних відповідей із десяти запропонованих.

За кожне завдання аспірант отримує 2,5 бали.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 50.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Мультиmodalьні студії у лінгвістиці: теорії, методи, перспективи» проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / незараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які отримали семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “незараховано”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
------------------------------------	------------------------------	--------------------------------------

90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

Політика курсу

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очна (денна і вечірня) або заочна), аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи.

Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура, форми та терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра англійської філології, перекладу і філософії мови імені професора О.М. Мороховського і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Під час роботи над письмовими роботами не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема: • використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень; • використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів; • видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту; • несамостійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми); • фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи; • посилання на джерела, які не використовувалися у роботі, • залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.

Основні види відповідальності аспірантів за порушення академічної доброчесності: • повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); • повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; • відрахування із закладу освіти; • позбавлення академічної стипендії; • позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Рекомендована література

Основна:

1. Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика: Пер. с фр. / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г.К. Косикова. – М.: Прогресс, 1989. – 616 с.
2. Висоцька Н. О. Теорія кібертекстуальності Е. Аарсета у історичній та типологічній перспективі / Наталія Олександрівна Висоцька // *Круглий стіл «Віртуальні виміри літератури»*, Кафедра теорії та історії світової літератури ім. проф. В.І. Фесенко КНЛУ. – 2012.
3. Коклен А. Эстетика перед лицом технообразов / Ф. Коклен ; пер. с фр. Н. Б. Маньковская // *Декоративное искусство*. – 2002. – №1. – С. 67–70.
4. Рітц-Ракул К. П. Поетика гіперроману у культурологічній та літературно-критичній перспективі (на прикладі романів М. Джойса, С. Моултропа, Ш. Джексона, М. Каверлі) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.04 "Література зарубіжних країн" / К. П. Рітц-Ракул. – Д., 2009. – 23 с.
5. Aarseth E.J. *Cybertext: Perspectives on Ergodic Literature* / Espen J. Aarseth. – New York : John Hopkins University Press, 1997. – 216 p.
6. *Analyzing Digital Fiction (Routledge Studies in Rhetoric and Stylistics)* ed. by A. Bell, A. Ensslin, H.K. Rustad 2014 Routledge: NY, 224 p.
7. Jenkins, H. (2019). Foreword. In M. Freeman & R. R. Gambarato (Eds.). *The Routledge Companion to Transmedia Studies*, p. xxvi–xxxii.
8. Jewitt, C. (ed.) *Handbook of Multimodal Analysis*. 2nd Edition. London: Routledge, 2014. – 544 p.
9. Kress G. R. *Multimodality: A social-semiotic approach to contemporary communication*. London: Routledge. 2010. – 212 p.
10. Kress, G. R. Recognizing Learning: a perspective from a social semiotic theory of multimodality. – In Ingrid de Saint-Georges & Jean-Jaques Weber (eds.) *Multilingualism and Multimodality. Current challenges for Educational Studies*. Rotterdam: Sense Publishers, 2013. – 119–132.
11. Kress G., van Leeuwen T. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London. 2001. – 142 p.
12. Mitchell, W. J. T. *Picture Theory. Essays on Verbal and Visual Representation*. Chicago, 1994. – 462 p.
13. Mirzoeff, Nicholas (ed.). *The Visual Culture Reader*, 3rd ed. London: Routledge, 2013. – 698 p.
14. *The SAGE Handbook of Visual Research Methods* / ed. by Eric Margolis and Luc Pauwels. London: Sage, 2011. – 776 p.
15. *Social Semiotics: Key Figures, New Directions* / (ed.) T. H. Andersen , M. Boeriis, E. Maagerø, and E. S. Tønnessen. Routledge. Taylor & Francis Group. London and New York, 2015. – 182 p.
16. *Visual Culture Studies* / Marquard Smith (ed.) Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: Sage Publications, 2008. – 264 p.
17. Żebrowska, E. Multimodal Messages. – *JOURNAL OF MULTIMODAL COMMUNICATION STUDIES*. VOL. I, 2014. – p. 8–15.

Додаткова:

1. Brembilla, P. (2019). Transmedia Music: The Values of Music as a Transmedia Asset. In M. Freeman & R. R. Gambarato (Eds.). *The Routledge Companion for Transmedia Studies*, p. 82-89.
2. Craig, D. (2020). Pandemic and its metaphors: Sontag revisited in the COVID-19 era. In *European Journal of Cultural Studies*, vol. 23(6), p. 1025-1032.
3. Higgason R.E. "A Scholar's Nightmare" / R.E. Higgason // *Journal of Digital Information*. [Electronic Resource]. – 2003. – Access Mode: <http://journals.tdl.org/jodi/article/view/117/116>.
4. Kress, G. R. & Selander, S. Multimodal design, learning and cultures of

recognition. The Internet and Higher Education, 2012. – Vol.15. – № 1. – P. 265–268.

5. Kress, G. Meaning and Learning in a World of Instability and Multiplicity. Studies in Philosophy & Education 27(4), 2008. – P. 253–266.

6. Kress, G. Learning, a semiotic view in the context of digital technologies. In: A. Brown & N. Davis (eds) World Yearbook of Education 2004: Digital Technologies, Communities and Education. London: Routledge Falmer , 2004. – P. 15–38.

7. Rustad H.K. A Short History of Electronic Literature and Communities in the Nordic Countries / H.K. Rustad // Dichtung-Digital [Electronic Resource]. – 2012. – Access Mode: <http://www.dichtung-digital.org/2012/41/rustad/rustad.htm>.

8. Spam poetry: transcending the junk mail paradigm [Electronic Resource]. – 2004. – Access Mode : http://www.theregister.co.uk/2004/07/23/spam_poetry_compendium.

9. Vermeulen T. Notes on Metamodernism / T. Vermeulen, R. van den Akker // Journal of Aesthetics and Culture. – 2010. – Vol. 2. – P. 10–24.

Додаткові ресурси

Digital Fiction International Network	http://academic.shu.ac.uk/dfin/Electronic Literature Organization http://eliterature.org
Electronic Literature Organization	http://eliterature.org
Mode: Multimodal Methodologies	https://mode.ioe.ac.uk/